DISSERTATIO
INAUGURALIS MEDICO-CHIRURGICA,

SISTENS QUAEDAM
SUPER

AMPUTATIONE.

QUAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
GUILIELMO IX.
HESSIAE LANDGRAVIO RELIQUA
ET
EX GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS
AUCTORITATE
PRO
GRADU DOCTORIS MEDICINAE ET CHIRURGIAE
publice tuebitur

Georg. Chriſtoph. Wilhelm. Gladbach
Moeno - Francofurtanus.

D. III. ANTE CALENDAS IANUARIAS A. A. C. CIↃIↃCCLXXXX.

Marburgi Heſſorum
Literis novae typograph. academ.

S. R. I. INCLYTAE AC LIBERAE

REIPUBLICAE

FRANCOFURTENSIS AD MOENUM

PROCERIBUS

DOMINIS PERILLUSTRIBUS

P R A E T O R I

C O N S U L I B U S

S C A B I N I S

S Y N D I C I S

E T

S E N A T O R I B U S

PATRIBUS PATRIAE

S U M M I S

STUDIORUM MAECENATIBUS

LABORUM PRIMITIAS

CUM

OMNIGENAE PROSPERITATIS VOTO

IN TESSERAM MENTIS GRATISSIMAE

EA, QUA PAR EST, REVERENTIA

OFFERT SACRUMQUE VULT

CULTOR DEVOTISSIMUS

AUCTOR.

L. B.

S.

Quod Tibi hic propono, ſpecimen inaugurale, non omnibus quidem numeris Tibi reſpondebit. Bene id quidem ſentio, ſed meliora proferre nunc non valeo. Longa valetudo, cum per ſex fere menſes haemopthyſi per intervalla recrudeſcente laboro, ſtudiis ac libris multum me interdixit, quo minus ſapi-

diora palato Tuo fercula adponere poſſem. —

Accipias igitur, quae absque partium ſtudio proferre volui, aequa ac ſerena fronte, iuvenique primitias Pieridum ſuarum oblaturo, ſi falſa, vaga, mutila inveneris, parcas, nec iuſto acrioribus critices flagellis eum petas. Vale.

Sectio I.

Hiſtorica quaedam ac critica ſuper amputatione.

§. 1.

Nos noſtrarum, ut nunc ſunt, cognitionum ſummam et in chirurgica et medica arte paulo curatius conſiderantes iisque maiorum comparantes, varietas et multitudo in admirationem rapit, felicesque praedicare nos poſſumus, quod id aetatis vivamus, qua remediorum, eorumque quae manu fieri debent, eligendorum optio, ad morbos nobis obvios debellandos compescendosque permittitur; cum contraria ex parte morborum et in - et

externorum remedium reperire requifitis rite refpondens, maioribus noftris difficillimum ac moleftiffimum effet; licet vero negari non poffit, hancce varietatem diverfitatemque in deligendis optimis remediis interdum tantam habere difficultatem, quantam habuit maiorum pauperies.

§. II.

Cuius rei exempla in promtu funt: liceat mihi vero quaedam ex chirurgica arte in medio ponere. Singulos rei litterariae in Chirurgia aliquantulum peritos, non latebit, quantum ingenii, operae ac ftudii Chirurgi ex ducentis, et quod excurrit, annis emendandae lithotomiae impenderint, adeo ut felici fane opus fit memoria, diverfas methodos harumque inventores, iuftas manuum ad-

plicationes et quae poſtea contigerunt mutationes recenſere. — Quam multis vero Chirurgi ad tempora usque IOANNIS *de* ROMANIS et MARIANI SANCTI BAROLITANI inſtrumentis ad hanc patrandam operationem neceſſariis deſtituebantur! Quam cauti ac timidi eam tentarunt! Nec cuique aegro, omni aetate ac quovis tempore diriſſimis hisce doloribus operatione benefica liberari contigit eſſe tam felici *a*), quin non ſinguli

---

a) AUR. CORNEL. CELSI de Medicina Lib. VII. Cap. XXVI. "Ad calculi curationem feſtinare, cum praeceps ſit, " nullo modo convenit. Ac neque omni " tempore, neque in omni aetate, neque " omni vitio id experiendum eſt: ſed " ſolo vere, in eo corpore, quod iam " novem annos nondum quatuordecim " exceſſit, et, ſi tantum mali ſubeſt, " ut neque medicamentis vinci poſſit,

Chirurgi iſtam adgredi operationem auſi ſunt, ſed qui ſusceperunt, ceteris ſtudiis omiſſis huic tantum operam locarunt ſedulam, ſique HIPPOCRATIS iusrurandum eſt genuinum, iis ſolummodo licitum erat. *a*)

§. III.

Simplex ac cancellis nimis arctioribus inſcriptum, quod ad noſtrum usque ſeculum

---

" neque etiam trahi poſſe videatur, quo
" minus interpoſito aliquo ſpatio interi-
" mat. Non quo non interdum etiam
" temeraria medicina proficiat; ſed quo
" ſaepius utique in hoc fallat, in quo
" plura et genera et tempora periculi
" ſunt."

a) Οὐ τεμέω δὲ ὐδὲ μὴν λιθιῶντας, ἐκχωρήσω δὲ ἐργάτῃσιν ἀνδράσιν πρήξιος τῆσδε.

Chirurgi ad cataractam ſanandam ferebant auxilium. Praeter depreſſionem, quae ſimpliciſſimo modo ac pauciſſimis mutationibus fiebat, nil praeterea ab ipſis fieri potuit. Vix vero Francogallorum Chirurgus DAVIEL cataractam extrahendi ideam vulgaverat, ſuamque medendi methodum cum erudito orbe communicaverat, cum ubivis gentium emendatior mutataque forma prodiret. Recentiſſimis praeſertim temporibus meritiſſimorum cuiuscumque nationis opera Chirurgorum, praeprimis Germanorum, haec operatio ad tantum perfectionis gradum pervenit, ut nil profecto nunc addi poſſe videatur.

§. IIII.

Terrorem incutit maximum operatio, aegrum membris, vel ad corpus ſuſtentan-

dum vel ad tolerandam vitam pernecessariis crudelissime privans. Nullo in casu humano generi benefica ac salutaris Chirurgia terribilior acerbiorque quam hac operatione instituenda videtur; nullo quoque intrepidus et audax Chirurgorum animus clariore adparet luce nulloque aeger sese Chirurgorum manibus tradens magis dolendus. — Beneficiorum, in humanum genus cumulatissime conlatorum gaudia ad Chirurgos redundant, ingenii aciem qui exacuerunt, ut casus, in quibus haec operatio necessaria, rariores redderent, fines accuratius constituerent, sique eam instituere casu contingeret, aegro discrimine ac doloribus quam fieri potest, minimis, adhiberent.

§. V.

Non sine maximo aegrotantis periculo antiquitus ista operatio perfici potuit, hinc

rariſſime ac non niſi ſumma neceſſitate urgente in uſum vocabatur, quin quidam ita deteſtabantur, ut eam plane non adhibere conarentur. In cauſa praecipue ſubitanea ex arteriis ſanguinis profuſio, et ſi reputaveris, quam parum temporis opus ſit, ſanguine ex diſſecta arteria crurali vel brachiali profuſo mori, quam pauciſſimos quoque aegros, hanc periculi discriminisque plenam operationem perpeſſos, mortis faucibus eſſe ereptos, facile perſpici poteſt. *a*) — Facta operatione, ſanguinis amiſſioni antiqui parum quoque conſuluerunt. Deligationis adparatus ſimpliciſſimus; iis nimirum locis, cute non conte-

a) Cels. Lib. VII. Cap. XXXIII. Saepe in ipſa opera vel profuſione ſanguinis vel animae defectione moriuntur.

gendis, linamenta ac aceto expressae spongiae imponebantur *a*), quod antiqua aetate praecipuis sanguinem sistentibus remediis adnumerabatur. *b*) Summa cura ac diligentia caverunt, ne quid ex aegris partibus relinqueretur, verentes, ne hae integras corriperent inficerentque, hinc, si aliter fieri non potuit, ex parte potius sana exciderunt *c*), quum e contrario aevo antiquo, torcularibus

---

a) Cels. l. c. Quo cutis inducta non fuerit, id linamentis erit contegendum, et supra id spongia ex aceto deliganda.

b) Ibid. Lib. V. Cap. I.

c) Ib. Lib. VII. Cap. XXXIII. Inter sanam vitiatamque partem incidenda scalpello caro usque ad os est sic, ut neque contra ipsum articulum id fiat et potius ex sana parte aliquid excidatur quam ex aegra relinquatur.

nondum repertis, emortuae inciderentur partes, ſanaeque proxime adhaerens medicamentis removeretur.

§. VI.

Multiplicium ac variorum agmen malorum, quo inſufficiens hic ac non ſatis tutus curandi modus ſtipatus neceſſario inceſſit, illos qui manu medebantur eo perduxit, ut remedia, ad ſanguinis profuſionem lethalem compeſcendam, acriora magisque idonea excogitarent et invenirent. Nondum res eo venerat, ut impediretur, quo minus inter operationem externa compreſſione, qua arteriae canalis prorſus clauditur ac continuo adfluenti ſanguinis flumini ex diſſectis arteriis manare reſiſtitur, ſanguinis profuſio copioſior, quam par eſt, ſequeretur; eo negli-

gentiae procedebant, ut mitiora a GALENO iam laudata remedia mechanica, quibus redundans ex dissectis vasis sanguinis flumen praecavebatur, posthaberent ac vilipenderent: maiore quidem vi haemorrhagiae occurrebant, quam antea, sed remediis (horresco referens!) crudelissimis, dirissimis, atrocissimis! Candentibus ferramentis, oleo fervido vel sulphure, liquefacto plumbo, aqua exaestuante, arsenico vel sublimati solutionibus; casibus lenissimis, alumine aut vitriolo ad cavendam sanguinis profusionem utebantur, quin scalpello candenti membrum praecidebatur, id supra quam cuique credibile sit.

§. VII.

Stupore et admiratione perculsi legimus, seculo demum decimo sexto BARTHOLO-

MAEUM

maeum Maggium et Leonhardum Botallum eo perveniſſe, ut inter operandum ſanguinem lenioribus, quam candens ferramentum fuit, remediis ſubprimerent: admirationem movet ſane maximam, qui fieri potuerit, ut ante horum Virorum aetatem ne ulli quidem in mentem venerit, membrum inter operationem adligare, cum tamen ſimpliciſſima experientia omnes de huius ſimplicis remedii effectu convincere oporteret. Neminem quoque ante Ambrosii Paraei memoriam de renovanda ſubligationis arteriarum methodo cogitaſſe, vix mente comprehendi poteſt, cum tamen ab totius membri adligatione ad ſubligationem arteriarum gradatim facile progredi potuiſſent. — Profecto in ſummam rapimur admirationem indignationemve, cum legimus, hoc humani generis dulce decus praeſidiumque, hunc Chi-

rurgiae parentem, quod venas ſubligare docuerat, atrociſſimas collegarum odio eius flagrantium perſecutiones eſſe perpeſſum.

§. VIII.

Ex hactenus dictis adtenta mente penſitatis, prono veluti fluit alveo, omnia, quae ab Chiriatris quoad hanc operationem ad aetatem usque AMBROSII PARAEI emendata correctaque cenſebantur, plane non correctiones ſed ſummo cum iure depravationes dici debere. Aegros, facta operatione non adeo timuiſſe, ne ſanguine effuſo moriantur quam antiquiſſimis temporibus, cum ſimpliciſſimo modo fieret, verum quidem eſt; ſed ab altera parte veſanam diramque procedendi methodnm, partes recens diſſectas candenti-

bus tractare materiis, consideres, ac quales hanc methodum necessario excipiebant noxae, v. g. inflammatio ingens, febres, gangraena, spasmi ac convulsiones, hisce omnibus rite perpensis decidas, num haec correcta dici queant, annon potius res in peius cesserit? BARTHOLOMAEUS MAGGIUS, licet multa correxerit, tamen hanc praeiudicatam fovit opinionem, quippe qui finita operatione aut cauterio actuali utebatur, aut oleo aut aquae ferventi truncum immergebat.

§. VIIII.

Verum ex ista operatione, qua initio nihil lenius, nihil simplicius, tandem longe crudelissima facta est. Ab hoc, ad nostrum quod nunc vivimus aevum, Chirurgorum

prudentiſſimus quisque id dabant operae, ut eam per ſe iam maximis doloribus coniunctam, quam leniſſimam ac ſimpliciſſimam redderent. Nos id, uti ſupra iam innui, AMBROSIO PARAEO acceptum referre, cuius magni Viri exemplum ſequebantur quam plurimi, extra omnis dubitationis aleam poſitum eſt. Cum tandem circa annum milleſimum ſexcenteſimum ſeptuageſimum quartum teſte DIONIS a Chirurgo caſtrenſi MOREL torcular eſſet repertum, maximis itaque impedimentis remotis, exiguo quoque aegri periculo operatio adhiberi potuit, cuius vero uſus poſtea ceſſit in abuſum.

Recentiori aevo praeprimis Francogalli, quorum operandi ingenium ſolers audaxque ſat cognitum eſt, de hac operatione belle meriti ſunt, nec operationi ſoli ſed maxime

ſanationi futurae providentes. Cuius rei Annales Academiae Chirurgiae, eorumque ſcripta argumento ſunt perſpicuo. Nec non Anglorum Chirurgi et Germanorum hac in arte celeberrimi Viri laudes poſt fata adhuc immortales ſibi pepererunt. — Ut tantum carnis cutisque, quantum ſatis eſſet os plane contegere, ad accelerandam ſanationem, parceretur, curabant.

§. X.

Nil profecto finita operatione incommodius, ac oſſis denudatio carne. Etenim ex muſculorum fabrica et effectu nec non experientia magiſtra ſcimus, inciſos muſculos breviores fieri, verſus extremitates retrahi, inde fit, ſi retractioni obex non ponatur, ut vul-

nus latiſſime pateat. Idem in amputatione accidit; inciſi nimirum muſculi verſus punctum fixum retrahuntur, hinc os nudatur ac pro planitie vulneris ſanationi favente, ad coni ſimilitudinem vulnus fit, tantumque igitur abeſt, ut ſanatio proſpere ſuccedat, quin potius os aëris ac impoſitorum remediorum effectibus expoſitum, paulatim emoriatur, eique adhaerentes fibrae muſculares ab eo ſeparentur, haudque raro ſecunda vice operatio aegrotanti dolens ac Chirurgo iniucunda inſtituatur neceſſe ſit. —

Id quam ſaepiſſime in membris robore praepollentibus fit, brachio ſuperiori ac femore, ubi magnam muſculorum copiam nullis fibris oſſi firmatam, laxa celluloſa interiacet, unde fit, ut libero ſuo arbitrio permiſſi retrahantur, alii plus alii minus, prout aut

plane liberi, aut maiore aut minore fibrarum copia offi firmati fint *a*).

§. XI.

Iam PARAEUS, offis prominentiam praecauturus, malisque hinc proficiscentibus occurfurus ac vulneris amputando facti fanationem adcceleraturus, remedio ufus eft, quod recentiore aetate Cel. SHARP adhibuit. Cutem nimirum in crucis formam transfixam, robuftis filis fuper truncum conftrinxit; fed iftud remedium non fufficere nihilque valere eventus docuit; multum enim abfuit, ut fa-

a) LOUIS in Memoires de l' Academie royale de Chirurgie, Tom. II. p. 268.

nationem accelераret quin potius retardaret; valida enim irritatione a filis vi constrictis producta, membrum inflammatio ingens dolorque occupabant, itaque fila dissecare ac vulneris curationem pro more consueto gerere cogebantur.

§. XII.

Anno MDCLXXXXVI PETRUS ADRIANUS VERDUYN Batavus novam membra praecidendi methodum descripsit, quam nostrates vulgo operationem *a* LAMBEAU dicunt. Iam longum et a scopo alienum est fusius de hac operatione dicere, num VERDUYN, LOWHDAM vel SABOURIN eam invenerint, quomodo a Chirurgis postea correcta et quibus in casibus ab aetate ortus ad nostram usque adhibita

ſit. Plura ſi noſſe cupis, adeas Annales Academiae ſcientiarum, Academiae Chirurgiae Pariſienſis, ſcriptaque YOUNGII, KOERNERDINGEN, RUYSCHII, GARENGEOT, *le* DRAN, *de la* IAYE, RAUNTON, VERMELE, LOUIS, HEISTERI et PLATNERI. —

Commoda, quae ex hac operandi methodo ad nos redundare videbantur, profecto magni fuerunt momenti; hac ſanguinem ſine ſubligatione ſubprimi, offi torum praeberi vulneriſque ſanationem celerrime progredi, putabatur. Sane commoda haud vilipendenda, quae iſtum operandi modum valdopere commendarent, ſi praedictioni ſemper eventus reſpondiſſet, vel, ſi modo haec commoda non ſecuta nil ingrati excepiſſet, ſed contrarium evenit. Quamvis enim ope-

ratio iſta interdum in aegrotantis ſalutem proſpere ceſſerat, tamen ſunt caſus, quibus male proceſſit, magnusque effluxus ſecutus, lacinia non adſtricta, aegerque ſecunda vice operationem ſuſtinere laciniamque ſibi praecidere coactus eſt, vulnus igitur ex more ſolito ſanari debuit. Haec in cauſa ſunt, cur hodienum haec operandi methodus in deſuetudinem abiit, exceptis tamen rarioribus caſibus, amputationis videlicet ex articulo, quod nulla plane alia ratione articulus contegi poteſt, in caeteris vero leniora ac meliora in promtu ſunt remedia.

§. XIII.

Inſufficientia ac inutilitate huius operandi modi Chirurgi commoti et impulſi

ſimpliciora lenioraque, quibus idem obtinetur finis, remedia repererunt atque excogitarunt. Angli, *Magnum* CHESELDEN, Francogalli, *Cel.* PETIT in cogitationes incidiſſe tantum cutis parcere, quantum ſufficiat oſſis trunco contegendo, memoriae prodiderunt. Non eſt, quod in hac ſub nomine generali *Operation a deux tems*, notiſſima ratione longior verboſiorque ſim, cum uberiorem huius explicationem quisque de chirurgicis operationibus agens libellus praecipiat. —

Aliquid tamen mihi proferre liceat. Sunt, ſi aequales illorum temporum, quid utile, pulcrum, praeſtansque invenerint, qui ab ipſis inventa non eſſe dicant ſed potius ab temporibus quaſi Aboriginum repetant. HARVEY poſt fata adhuc immortalis, qui nos ſangui-

nis circulum primus docuit, ob hoc pulcrum, eximium ac humano generi utile inventum invidiam aequalium ſibi conflavit maximam. Ipſiſſima ſacri codicis loca tam diu verſabantur, quoad alluſionem ad ſanguinis circulationem inventam eſſe, opinabantur. Idem fere, cum operatio *a deux tems* innoteſceret, factum eſt. Iam e CELSO ex prava loci interpretatione eiusmodi veſtigia erui poſſe credebant, quam ipſe SHARP coniecturam firmam amplectitur, cum tamen adtenta huius loci lectio doceat, quam CELSUS deſcripſit operandi rationem, plane non eſſe eamdem, ſed longe aliam, quam CHESELDEN aut PETIT praeceperunt.

§. XIII.

Revera hac inventione propius ad finem, quem praefiximus, pervenimus, nec eſt,

quod miremur, eam ab omnibus Chirurgis esse receptam ac hucusque tanquam fundamentum omnium nunc usitatarum operandi methodorum considerari adhiberique. — Licet vero quam curatissime ac providentissime operatio perficeretur, tamen accidit, ut aliquot post diebus ossis truncus emineret inprimis in maioribus artubus, femore ac brachio superiori *a*). Ratio causaque ex iis, quae §. X. posui, divinari facile potest. Huc adcedit, cutem solam nullis adiuvantibus musculis, torum parum commodum ossis trunco praecipue inferiorum artuum esse praebituram. Cum causa igitur esset comperta, in reperiundo remedio, cuius ope os profunda in

a) A. Bertrand Abhandlung von den chirurgischen Operationen, p. 445.

carne ſerrula praecidi potuit, ut ex carne cuteque ei torus commodus paretur, totius rei caput vertebatur; quod Cel. LOUIS, cuius principia iſtius operationis omnes fere quin ALANSON ipſe imitati ſunt, invenit.

§. XV.

Oſſi adhaerentes muſculares fibrae, uti ex §. X. liquet, cum retrahi non poſſint, in eo res vertitur, ut tam alte, quam fieri poſſit circa os ſubſecentur. Nullo id efficitur negotio, ſi ſplenio ad dimidiam usque ſui partem fiſſo, oſſi non adglutinati muſculi quam maxima vi ſurſum trahuntur. Quo modo pyramis formatur, cuius *apex oſſi verſus inferiorem articulum*, ac baſis margini cutis ſectae finitima. Ex abſciſſo pyramidis

apice *repetitis obliquis sursum directis incisionibus, ad coni similitudinem cavum vulnus fit, cuius apex sursum ad superiorem spectat articulum.* Quae si ita facta sunt, os ad trium digitorum transversorum latitudinem, quin altius serrula praecidi potest, quasi ex consueta operandi ratione egisses, id quod experimentis super hac re institutis evidenter vidimus *a*).

§. XVI.

Adtento animo nobis a CELSO descriptam amputationem lecturis *b*) ac methodo a

a) Super hac paragrapho praecipue legantur, quae LOUIS et BERTRAND ll. cc. praeceperunt.

b) CELSUS Lib. VII. Cap. XXXIII. " Inter sanam vitiatamque partem inci-

LOUIS *a*) expofita comparaturis illucescet, hunc Cel. Chirurgum CELSI regulas renovaffe ac quae minus clare prolata uberius explicuiffe, itaque nec PETITI, nec CHESELDEN, nec VERDUYN operandi methodos hic intelligi debere. Equidem non credo, linguae criticos ac rei peritos

" denda fcalpello caro usque ad os eft
" fic, ut neque contra ipfum articulum
" id fiat, et potius ex fana parte ali-
" quid excidatur, quam ex aegra relin-
" quatur. Ubi ad os ventum eft, re-
" ducenda ab eo fana caro et circa os
" fubfecanda eft, ut ea quoque parte
" aliquid offis nudetur: dein id ferrula
" praecidendum eft, quam proxime fa-
" nae etiam inhaerenti."

a) Memoires de l' Academie royale de Chirurgie, l. c.

ritos momenti dubia prolaturos, cum iam ipſa huius loci CELSIANI vexati literalis explicatio nullam nunc notam methodum, niſi a Cel. LOUIS in Annalibus Academiae Chirurgiae Pariſienſis expoſitam admittat. Si quoque in litibus auctoritatibus ſua non deſit fides honosque, fidenti ſane animo, celebri et hac in re verſatiſſimo AMBROSIO BERTRAND niti mihi liceat, ex cuius verbis, rem ſibi eſſe plane perſpectam cognitamque, meridiana luce clarius liquet *a*).

§. XVII.

Fallorne, a CELSO expoſitam ac a LOUIS renovatam operandi methodum,

a) l. c.

fundamentum recentiori aevo admodum laudatae atque ab omnibus Europae regionibus receptae methodi ALANSON existimans? LOUIS ac ALANSON id egerunt, ut amputato ossis trunco commodum, crassum et ex cute et musculis confectum pararent torum. Finis itaque ac partium conditio finita operatione eadem sunt, perficiendi modus tantum diversus, ac si meritissimorum Virorum sententiis qui ALANSON methodum examinarunt ac perfectionis difficultatem monstrarunt, quae ego sentio, adiicere mihi liceat, ea, quam LOUIS tradidit, methodo, facilius tutiusve finem intentum obtineri, quam ab ALANSON explanata, mihi videtur.

ALANSON primum cutem circa membrum, scalpello ad perpendiculum directo,

musculos autem acie *oblique et sursum versus os* directa, incidit. *Ad coni similitudinem* vulnus hinc fiat necesse est, *cuius apex sursum versus superiorem articulum* ad os spectat, basis vero inciso cute continetur, os itaque profunde in carne occultatur.

Experientia teste edocemur, finem exoptatum ita obtineri, sed quoque eorum, quae in hac operatione manu fieri debent, tantam esse difficultatem, ut non nisi longo praegresso exercitio habitus comparetur, quorum addiscendorum occasione plurimi destituuntur. Quare vero tot tantisque difficultatibus implicita operandi ratio eligenda? Annon, quam LOUIS adhibuit, methodus multo facilior eadem praestat, cum hac os ad duorum vel trium pollicum latitudinem, quin si requiratur, altius praecidi possit, quam quo loco

operatio coepta eſt, inciſique muſculi eumdem fingant conum, quem ALANSON methodus format?

Quas ego contra methodum ALANSON modo in medio poſui obiectiones, temere contradicendi vano pruritu a me eſſe prolatas, ne putes; experientia ac experimenta ſuper hac re inſtituta, quibus et mea adnumerare queo, quae ego quidem ſentio, palam profiteri occaſionem ac quaſi anſam dederunt, licet explorari, probari ac peritorum Chirurgorum ſubactiori iudicio disquirenda ſubiicii debere exiſtimem.

§. XVIII.

Caeteras operandi methodos, praecedentibus maximam partem nixas, ne longior fiam,

de induſtria taceo. Quam ob rem diverſas quoque variasque faſcias ac deligandi modos, ad oſſis prominentiam avertendam cavendamque a diverſis Chirurgis commendatos, non adtingo, perſuaſus, deligationem minimum, ut muſculorum effectui reſiſtatur, conferre, id quod experientia quotidie docet, cum in oſſium fractura, apto idoneoque ſitu, *quo omnes muſculi remiſſi* ſunt, neglecto, qualiscumque ſit deligationis adparatus parum proficiat. In membri enim, quod manum poſtulaverat, deligatione ſoluta nil auxilii, in adſtrictiore, plus damni quam fructus eſt, itaque omnia et inter operationem et hac finita in ſitu, quo membrum ſervatur, in quo omnes muſculi aequaliter, quoad eius quidem fieri poſſit, relaxantur, poſita ſunt. Non ſatis paradoxum cuiusdam Francogallorum Chirurgi theorema admirari poſſum, ſtatuentis quid omnibus the-

orematibus ac experientiae e diametro oppositum, omnes nimirum musculos *summe intensos* esse secandos. Scire sane gestirem, ut operationis difficultatem taceam, quomodo musculorum fines quoad effectum inter operationem constituere, quid porro cum musculis diversos motus involventibus ac saepe saepius alios interiacentibus agere vellet? Sit satis dictum de hac operandi methodo.

Sectio II.

De ſanatione per reunionem vulneris ex amputatione.

§. I.

Procul dubio eſt, operam Chirurgorum recentioris aetatis, praeprimis Anglorum, vulnus ex amputatione per reuniorem ſanare, ſuppuratione diuturna non exſpectata, utilem, maxime laudandam ae praecepta tradita grata mente eſſe adcipienda. Hac ratione non modo prius ad ſcopum pervenimus, nec praegreſſis morbis, ſanguinis iactura debilitati proſtratique aegri vires reſiduae ita deiiciuntur, ac in vulneris curatione praegreſſa ſuppuratione, verum quoque, id quod in inferiorioribus extremitatibus inprimis magni eſt commodi, cicatrix minor, firmior, nec metus eſt,

ne compreſſione adhibiti arte trunci vulnus recrudeſcat. *a*)

§. II.

Omne morborum agmen amputationis neceſſitatem exigentium apte duas in claſſes diſtin-

---

a) Ex iis, quorum ſectione I. mentionem innui, vidimus, Chirurgos a PARAEI aetate ad noſtram usque adlaboraſſe, ut diverſis remediis ex amputatione vulnus celeriter ad ſanationem perducerent; verum ſine ſuppuratione numquam factum eſt. Noſtri temporis Chirurgis renovatam veterem methodum vulneris nempe per reunionem ſanandi, debemus. CELSUS nominatim praecipit, vulnus ita ſanare, ne pus moveatur. Haec eius verba l. c. " Caetera (curatio nimirum, facta prima " deligatione) poſtea ſic facienda, ut in " vulneribus, in quibas pus non moveri " debet, praeceptum eſt." Cf. Lib, V. Cap. XXV. nr. 23. et 27.

gui poteſt. Prior eos comprehendit, qui vel momento citius, vel tamen breviſſimo tempore membri ſtructuram ita deſtruunt, ut reſtitui plane non poſſit, eius praeciſio itaque ab reliquo corpore unicum ſervandi hominis remedium fiat. Cuius generis nervorum praecipuorum ac eius membri vaſorum exſtinctio, extenſa vel preſſa arteria circulatio impedita, ingens oſſium contuſio praecipue articulorum, nec non vehemens nonnihil mollium partium deſtructio, ac hinc natales ducens ſphacelus.

§. III.

Poſteriori claſſi, ſive chronicis morbis, paulatim ſubſequens animantium ac nutrientium membri partium mors, lente ſine axterna praegreſſa cauſa violenta membri vis vitalis

exoriens deminutio, ut brevi praecidam, gangraena ſicca ſive necroſis, porro ex ſupra recenſitis caſibus acutis interdum ortum habens diuturna ſuppuratio cum ſinubus in ac circa articulum, cauſis internis vel nonnunquam externis ortae articulorum ſuppurationes, oſſium corroſiones ac tumores apte adcenſeri poſſunt.

Hae fere generales cauſae ſunt, quae, licet non ſemper ac omnes pariter ſummo gradu, amputationis neceſſitatem poſtulant. Mihi ſufficit, in omnibus his caſibus adhibitam et nunc ſaepiſſime eſſe neceſſario adhibendam.

§. IIII.

In prioris claſſis cauſis quin nihil magis ſit optandum, quam ut finita operatione vulnus

tempore, quo fieri poſſit, breviſſimo ad ſanitatem perducatur, nullus dubito, cum nullae cauſae alia indicantes ac ſuadentes, adſint. Curatio quoque voto ſere reſpondebit, ſi Medicus rite regulas obſervat nec in laeſa parte ſint, quae, quo minus fiat, obſtent, et denique aegrorum ſanitatis bona rectaque ſit conditio.

§. V.

Poſterioris claſſis cauſarum alia eſt conditio. Naturam praeternaturalium ſaniei effluviorum obſtructionem per aliquod temporis durantium ac quibus, ut ita dicam, adſuevit, numquam impune ferre, inter omnes conſtat; quamvis enim corpus ad tempus ſanum fore ac nil detrimenti ab interrupto effluxu capere videatur, ſerius ocius tamen morbi inde natales

ducunt vitae ingens periculum minitantes, vel quibus, licet ſint chronici, praeternaturali effluvii incommoda comparari nequeunt. Quis enim eſt, cui non compertum ſit, nimis celerius ac intempeſtive ſanando clauſos fonticulos, vetuſta exſiccata ulcera, apoplexias, catarrhum ſuffocativum, ſurditatem, coecitatem, debilitates, epilepſias, diuturnos dolores ac phthiſes produxiſſe et modo reſtituta conſueta praeternaturalia effluvia ſubſequentium morborum ſanationem effeciſſe. Medici ac Chirurgi rationales ſumma cura caſibus eiusmodi cavent, ne talem effluxum ſubito inhibeant, ſed, ſi nulla manifeſta interna cauſa alatur, ſenſim ſenſimque minuant ſimulque evacuandi vim *naturaliter ſecernentis organi* impellant, vel ſi effluxus internae cauſae ſunt, eas prius removeant, quam *localem praeternaturalem* ſtatum *externis* remediis meliorem reddant. Seu damnum ab

iuſto celerius praeternaturalibus ſaniei effluviis inhibitis illatum ex acrimoniis evacuandis corpori vero inhaerentibus aliasque partes corripientibus deducas, ſeu tale effluvium ac corpori nunc *praeternaturalis organi* neceſſariam excretionem conſideres, qua interrupta, huic organo ſuccorum deſtinatorum collectio, humorum multitudo eorumque ad alia organa migratio exoriuntur; qualemcumque denique tuearis theoriam, quae ſupra memoravi, experientia tamen ſat confirmavit.

§. VI.

Annon poſterioris claſſis cauſae ac modo memorati caſus inter ſe comparari poſſint? Mihi quidem videtur. Effluxus nonnumquam quam validiſſimus, humorum multitudo adducenda,

oeconomia animalis ita comparata eſt, ac temporis ſpatio in diſtribuendis humoribus ac ſolidarum partium actione tot tantaeque ſeſe invicem exceperunt mutationes, ut talem violentam operationem, ad localem effluvii cauſam removendam, quam ſaepiſſime ancipitia ac periculoſa ſequantur mala: non enim eodem tempore, quo organum removetur, et naturae advehendorum humorum adparatus tolluntur, verum continuant, iique huic praeternaturali excretioni deſtinati humores aliis colatoriis tamdiu evacuandi, quoad omnes ſecretioni dicatae vires priſtinum ſanum ſtatum recuperaverint, isque adhuc feliciſſimus caſus. Contraria vero ex parte conſiderandum eſt, morbos longos, inquietudines tot, adfectos ingratos his arctiſſime conjunctos, *in ſecernentibus organis ac reliquis viſceribus debilitatem* produxiſſe, collectis igitur humoribus rite obviam procedi

non posse, eos per metastasin infirma intestina ac organa occupare, ibique tanquam aliena destructiones parare. De noxis, ex interna acrimonia morbum fovente, ortis, quod a scopo alienum, nil dicam. Procul absit, quin, quae portuli, firma atque inconcussa esse existimem; quum vero in duabus amputationibus, ob longas ossium corrosiones ac saniei effluvia necessariis, infausta adversaque, in altera phthisin hepaticam, in altera phthisin pulmonalem, quibus aegri antea non obnoxii fuerunt sed aliquot hebdomadibus post facta operatione natas vidissem, nec ulla alia causa, nisi vulneris sanando clausi adceleratione originem habuisse fuissem certissimus; suasor sum, ne in eiusmodi casibus vulnus ex amputatione tam subito clauderetur sed *hic potius vetus suppurationis ope vulneris sanandi methodus in auxilium vocaretur.*

§. VII.

Tantum de hac graviſſima materia proferre volui ac potui. Sparſa quidem, vaga, ac fugitivo pede ſcripta ſunt, omni tamen forſan non deſtituta pretio. Maturius ſubactiusve ingenium quae vel ignoravi vel omiſi, facile mente addere, quae brevius, quam par eſt dixi, uberius explicare, quae minus recte prolata, emendare ac corrigere poterit. Primitias itaque ſtudiorum ut benigne excipere, quae peccavi corrigere et alto ſupercilio ſuſpicere nec iuſto acrius reprehendere velitis, obnixe rogo petoque.

TANTUM.